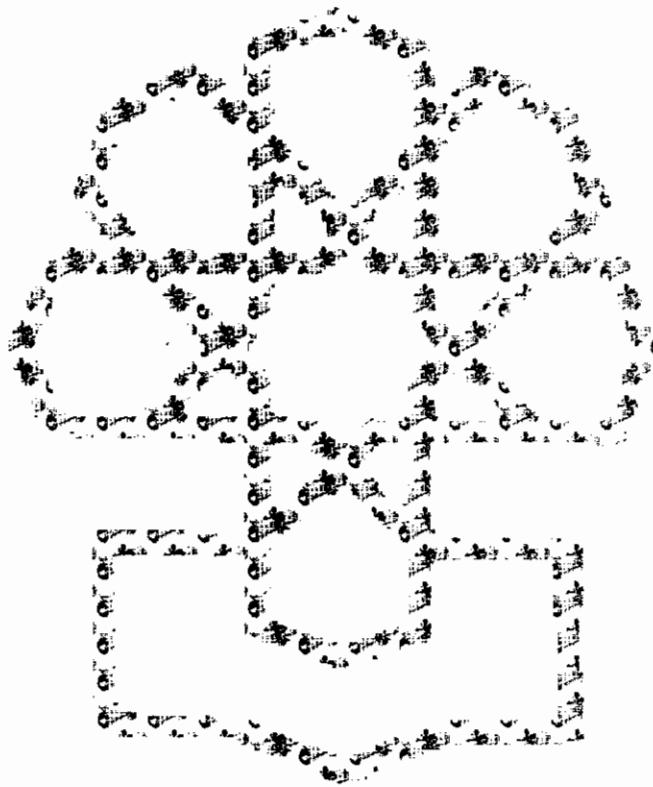


محیط زیست در لایحه بودجه سال ۷۸

درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۱۶)



معاونت پژوهشی

آذر ۱۳۷۷

کار: دفتر برنامه و بودجه

کد گزارش: ۱۶۰۴۱۱۹

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع‌رسانی

شماره: ۱۰۰۷۶

تاریخ: ۱۴/۱۰/۷۷

بسمه تعالی

محیط زیست در لایحه بودجه سال ۷۸
درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۱۶)

کد گزارش: ۱۶۰۴۱۱۹

مجموعه اهداف و راه کارهای محیط زیستی بسیار گسترده بوده و عمدتاً شامل مسائل تخصیص مؤثر منابع در یک دوره و همچنین تخصیص منابع بین دوره‌ها یا نسل‌ها می‌شود. وظیفه اولیه یک تشکیلات محیط زیستی مقابله با تخریب منابع طبیعی است که نتیجه تصمیمات ناشی از حداکثر سودسازی بنگاه‌های اقتصادی و حداکثر نمودن منابع مطلوبیت خود خواهانه افراد می‌باشد. این مهم قابل واگذاری نموده و از طریق داخل نمودن هزینه‌های محیط زیستی در تصمیمات بنگاه‌ها و خانوارها یا ایجاد انگیزه کافی برای عدم تخریب در منابع می‌باشد. جهت انجام این امور باید از ابزار سیاست‌های اقتصادی که عمدتاً مالیات‌ها و یارانه‌ها هستند استفاده نمود.

هرچند آلودگی هوای شهرهای بزرگ مثل تهران، اصفهان یا تبریز بیشترین انعکاس را از نقطه نظر زیست محیطی دارند، ولی قطعاً هزینه تخریب جنگل‌ها، منابع آبی و خاک کمتر از آلودگی هوا نیست. باید توجه داشت که تنها فعالیت‌های صنعتی نیستند که با تخریب محیط زیست تخصیص مؤثر منابع را به هم می‌زنند، بلکه حتی تولیدات کشاورزی نیز با فرسایش خاک و تهدید جنگل‌ها می‌توانند تخصیص مؤثر منابع را غیر کارآمد نمایند.

برای اجرای برنامه‌های محیط زیستی تنها مقررات و معیارها کفایت نمی‌کنند، بلکه نیاز به یک مجموعه از سیاست‌های اقتصادی وجود دارد که به روشی که در بالا اشاره شد موجبات جلوگیری از تخصیص غیر مؤثر منابع را در حال و بین دوره‌های زمانی (بین نسل‌ها) فراهم نماید. با توجه به این نکات در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ مشابه سال‌های گذشته آثاری از فراهم سازی ابزار مناسب مشاهده نمی‌شود. تنها تبصره‌ای که متوجه مسائل محیط زیست است، شامل تبصره ۵۴ می‌شود. این تبصره نیز یک ابزار برای حفظ بقای حیوانات شکاری است و در انجام این هدف نیز توانایی کافی ندارد. از آنجا که مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال (برای سلاح ساچمه‌زنی) و ۱۵۰,۰۰۰ ریال (برای سلاح گلوله‌زنی) جهت صدور دفترچه شناسایی است، نمی‌تواند تعداد شکار را محدود نماید و در واقع به نظر می‌رسد که این تبصره عمدتاً هدف درآمدی داشته و منبع درآمدی قابل توجهی نیز نمی‌تواند باشد.

پیشنهاد می‌شود در چارچوب قانون مالیات‌های (عمدتاً غیرمستقیم) مالیات‌هایی که اهداف محیط زیستی داشته یا به خاطر داخل کردن پی‌آمدهای خارجی منفی فعالیت‌های اقتصادی طراحی می‌شوند، مطالعه و برقرار گردد. همچنین برای موارد خاصی که سیاست‌های یارانه‌ای می‌تواند مؤثر باشد از این ابزار بهره برداری شود.

جهت دقت در وضعیت سازمان حفاظت محیط زیست در زیر به بررسی بودجه جاری و عمرانی این سازمان می‌پردازیم. جدول زیر روند چندساله بودجه پرداختی را نشان می‌دهد.

جدول عملکرد بودجه جاری و عمرانی محیط زیست ... (ارقام به میلیارد ریال)

جمع	عمرانی	جاری	
۷۵/۵	۴۸/۳	۲۷/۲	عملکرد ۱۳۷۵
۱۰۲/۵	۶۵/۵	۳۷	مصوب ۱۳۷۶
۸۷/۳	۵۰/۲	۳۷/۱	عملکرد ۱۳۷۶
۱۲۶/۷	۵۵/۷	۷۱	مصوب ۱۳۷۷
۹۵/۲	۳۲/۷	۶۲/۵	پیش‌بینی ۱۳۷۸

مقایسه مصوب ۱۳۷۶ (قبل از اصلاحیه) و قطعی این سال نشان می‌دهد که هرچند هزینه جاری حتی افزایش نیز یافته ولی هزینه عمرانی حدود ۲۳ درصد کاهش داشته است. در مجموع بودجه سازمان محیط زیست براساس لایحه ۱۳۷۸ حدود ۹/۰ درصد جمع پرداخت‌های بودجه است که در واقع از ۱ درصد نیز کمتر است.

نکته مهم در زمینه مسائل محیط زیست سیاست‌گذاری و بخش تحقیقات و به خصوص تحقیقات اقتصادی است که به نظر می‌رسد این بخش‌ها باید تقویت شوند.